

Gutesmittu nr 2

Region Gotland

Årgång 14, nummer 2

Pandemi Covid-19 våren 2020 på Gotland

Våren 2020 har för smittskyddet på Gotland till all övervägande del dominerats av arbetet kring pandemin med covid-19. På Gotland fick vi våra första fall den 11 mars, vilket då var två personer som smittats vid resa i Europa. Till idag har vi diagnosticerat 119 fall av covid-19 på Gotland och vi har en konstaterad samhällssmitta. Fem personer har behövt intensivvård och tyvärr sex dödsfall till följd av sjukdomen. Även på ön har äldrevården varit drabbad.

Under de senaste månaderna har mycket arbete gjorts för att säkra logistiken kring hanteringen av pandemin. Det har handlat om att säkra vården med separata flöden för luftvägs-sjuka och övriga patienter på vårdcentraler och akuten, men också att tillse att vi har provtagningsskapacitet och även transporter till fastlandet för att få våra prover analyserade. När resandet inrikes i princip helt avstannade så försvann så gott som samtliga flygavgångar. Vissa dagar har färjan varit öns enda fasta förbindelse med övriga landet.

Vi har också haft en stor kunskapsutmaning och helt enkelt fått ”rita kartan samtidigt som vi styr båten”. Vi har skapat rutiner, och fått uppdatera dom en vecka senare när ny kunskap har tillkommit. Det har varit ett påfrestande läge för alla där det inte har varit lätt att landa i vad som gäller, utan ständigt nya rutiner att förhålla sig till, både nationellt och lokalt.

Pandemin fortsätter med nu mer än 8 miljoner fall globalt. I Sverige har vi haft hittills drygt 53 000 fall varav drygt 4900 har avlidit. De senaste veckorna har vi sett ett ökat antal fall samtidigt som antalet IVA-vårdade och dödsfall per dag sjunker, ett tecken på att det är fler lindrigt sjuka som diagnosticeras. Nationellt bedömer man att Sverige har lämnat den pandemiska fasen och gått över i ett post-pandemiskt läge, där utökad testning och framför allt smittspårning är viktigt för att pressa ner smittan i landet.

På Gotland har vi så här långt haft en flack kurva med relativt få smittade, och vi har därför kunnat arbeta med smittspårning och testning av misstänkta fall under hela pandemin. Vår förhoppning är att kunna fortsätta arbeta så. Den 13 juni lättade man på restriktionerna avseende inrikes resor, vilket skapar en förstående oro inom vården vad detta kommer att betyda. Nationellt har man varit tydlig med att man kommer att stötta vården där det behövs under sommaren. Det är också viktigt att påminna om att alla andra restriktioner ligger kvar och att sommarens stora evenemang med konserter, Almedalsveckan och Medeltidsveckan m fl är inställda.

Så det blir en annorlunda sommar, men förhoppningsvis ändå tid för ledighet och välbehövlig återhämtning. Ta hand om varandra, tvätta händerna och umgås på avstånd och gärna utomhus på vår vackra ö så vi alla får hålla oss friska.

I det här numret:

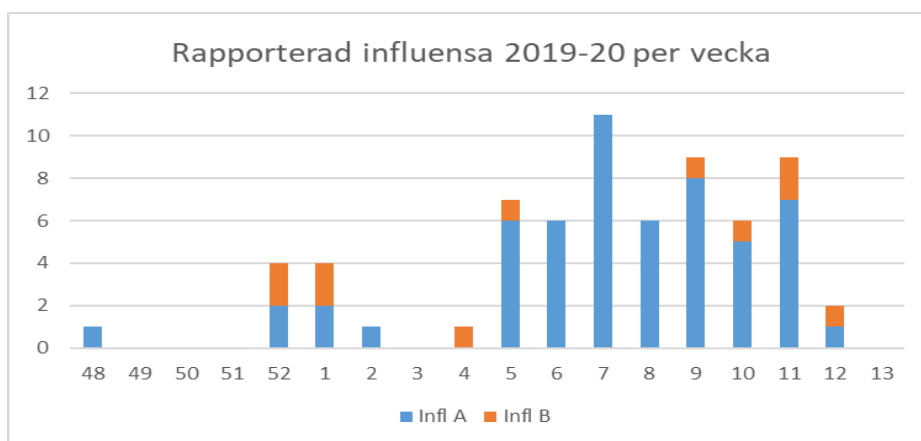
<i>Pandemi 2020</i>	1
<i>Influensa</i>	2
<i>STI</i>	3
<i>Vårdhygien Strama</i>	4

Influensasäsongen på Gotland 2019-2020

Det första influensafallet anmäldes den 25 november 2019 och det sista för säsongen kom den 21 mars 2020. Denna säsong har varit mycket stillsam när det gäller influensa om man jämför med 2018 – 2019. I och med att restriktionerna för att undvika smitta av covid-19 började tillämpas i mars tog säsongsinfluenan snabbt slut. Förra säsongen kom det sista fallet den 17 maj.

Förra säsongen anmäldes 204 fall av influensa A och B på Gotland. Denna säsong anmäldes bara 67 fall, 56 influensa A och 11 influensa B. Tidigare har Gotland legat högst i statistiken för influensa jämfört med andra regioner. Så blev det inte 2019 -2020, Gotland hamnade på femte plats. Toppen för epidemin var vecka 7 vilket är ungefär som det brukar vara. Det har varit en jämn fördelning i ålder, den yngste var 9 månader gammal och den äldste 91 år. Man gjorde typning av virus hos fem av fallen med influensa A och två av fallen med influensa B. Alla fem med influensa A var H1N1, dvs "svininfluensan" och de två med influensa B tillhörde Victorialinjen.

Vaccinationsperioden mot influensa började den 19 november 2019 och slutade den 29 februari 2020. Betydligt fler valde att bli vaccinerade jämfört med tidigare år. Detta kan i någon mån ha bidragit till att influensasäsongen blev så stillsam.

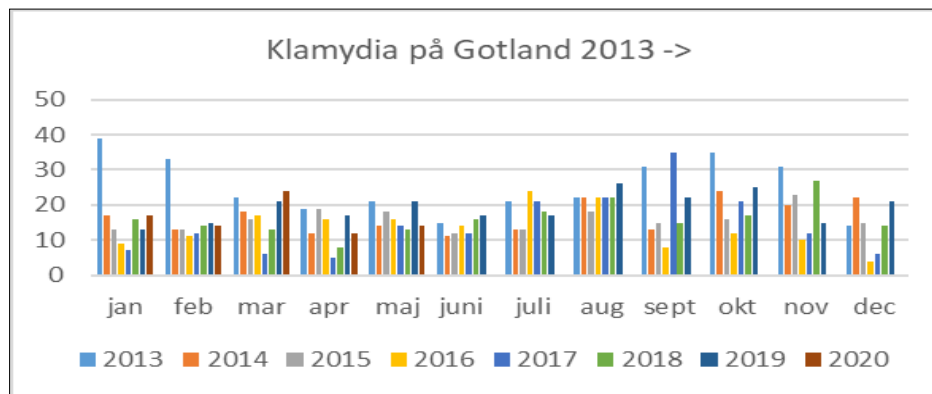
Under vaccinationsperioden blev totalt 9312 personer vaccinerade mot influensa på Gotland. Av dem var 7789 personer 65 år eller äldre. Den 31 december 2019 fanns på Gotland 15279 personer som var 65 år eller äldre. Det innebär en vaccinationstäckning i denna riskgrupp på 51,0 % vilket är en glädjande ökning med nästan fem procentenheter. Europeiska målet är dock 75 % så vi har en bit kvar.

Vaccinationstäckning på Gotland i gruppen 65 år och äldre

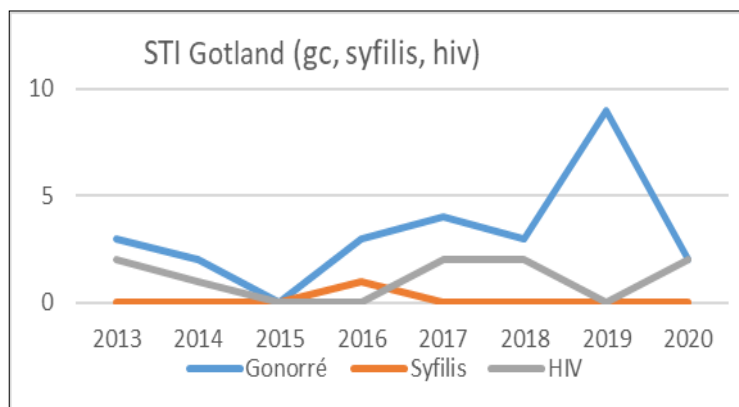
2013 – 2014	37,3 %
2014 – 2015	44,0 %
2015 – 2016	40,5 %
2016 – 2017	44,6 %
2017 – 2018	44,8 %
2018 – 2019	46,3 %
2019 – 2020	51,0 %

STI på Gotland våren 2020

Under vinter och vår 2020 har klamydiafallen tom maj månad i stort sett varit lika många som tom maj 2019. En skillnad har dock noterats, det är betydligt fler som vänt sig till nätläkare för behandling och smittspårning. Tyvärr såg vi en ökning av klamydiafallen under 2019 och det är en ökning som hållit i sig hittills under 2020.

Fram till och med maj i år har vi haft två fall av gonorré samt två fall av HIV på Gotland. Inget fall av syfilis har förekommit.

Vårdhygiens utmaningar under pandemin

Vårdhygiens huvudsakliga mål är att förhindra vårdrelaterade infektioner bland patienter och personal, vilket har genomstrukturerat arbetet på vårdhygienheten även under pandemin.

Coronaviruset är ett luftvägsvirus som trivs bra i våra övre luftvägar. Den direkta smittvägen är via små vätskedroppar som innehåller virus och som produceras genom hostningar och nysningar. Dessa droppar behöver hamna i våra slemhinnor, ögon, näsa och mun för att orsaka en infektion. Bästa sättet att undvika det är att hålla avstånd men eftersom det ofta inte är möjligt inom vården, måste personalen skapa en barriär och använda personlig skyddsutrustning i form av ett vätskeavvisande munskydd, i vissa fall andnings- skydd, visir eller skydds-glasögon. Den andra smittvägen är indirekt, dvs. via ytor och föremål och bryts genom en god handhygien, basala hygienrutiner och städning.

Vårdhygien handlar om att förebygga att vårdrelaterade infektioner uppstår och sprids inom vården, tandvården och omsorgen. Därmed är det också en viktig del i arbetet mot antibiotikaresistens.

De basala hygienrutinerna och klädreglerna innefattar i korthet att sprita händerna, använda handskar och plastförkläde när det är relevant och arbeta kortärmad, med kort eller uppsatt hår och utan något konstgjord material på händerna. Dessa rutiner är avgörande i att förhindra smittspridning mellan patienter. Några exempel från andra delar i Sverige visade att långärmat vårdarbete på en covid-19 avdelning ledde till smittspridning av andra smittämnen och kan många gånger orsaka en förlängd vårdtid och onödigt lidande för patienten. Det är positivt att det aldrig varit så mycket fokus på följsamheten till våra basala hygienrutiner och klädregler som nu.

Minskningen av våra vanligaste vårdrelaterade infektioner som influensa och vinterkräksjuka talar för att åtgärderna är mycket effektiva!

Strama

Antibiotikaförsäljningen i öppenvården fortsätter att sjunka, med en historisk sänkning det första halvåret 2020. Den pågående pandemin med covid-19 har sannolikt påverkat antibiotikaförsäljningen på flera sätt.

Drop in- mottagningarna är stängda tillsvidare och vi har sett ett annorlunda sökmönster med många som avvaktar hemma vid luftvägssymptom. I samband med att råd och restriktioner med anledning av hanteringen av pandemin infördes så minskade snabbt antalet fall av influensa A, influensa B och vinterkräksjuka, och möjligen påverkades även förekomsten av andra luftvägspatogener som har gjort att många har fått vara lite friskare.

En pusselbit är sannolikt också fortsatt framgångsrikt Stramaarbete där vi från i år har Nils Block som ansvarig för Strama slutenvård och Gösta Malmer för Strama primärvård, och därtill kontaktpersoner på samtliga kliniska enheter och vårdcentraler.

På Gotland säljs nu 284 recept per invånare och år, att jämföra med 328 vid motsvarande tid förra året. Då var Gotland den region som förskrev mest antibiotika inom öppenvården.

Gotland är den region som fortsätter att minska sin förskrivning mest procentuellt sett. Riksgenomsnittet ligger nu på 268 recept/1000 invånare.

Vi har en bit kvar till Stramas nationella mål på 250 recept per 1000 invånare och år, men är helt klart en bra bit på väg.

**Skydda
antibiotikan**

Maria Amér
Smittskyddsläkare/Hygienläkare
Tfn: 0498-26 82 49
maria.amer@gotland.se

Imke Edsbagge
Smittskydd/Hygienköterska
Tfn: 0498/26 80 47
imke.edsbagge@gotland.se

Susanna Gustafsson
Smittskyddsadministratör
Tfn. 0498-26 86 75
susanne.gustafsson@gotland.se

smittskydd@gotland.se

Medförfattare i detta nummer Sven Montelius

Trevlig
sommar!

